

Γεράσιμος Κακολύρης, «Ο Ρόμπερτ Γκούντιν για την τρωτότητα, την αλληλεξάρτηση και την ηθική ευθύνη», Πέμπτη 21 Μαΐου 2026, στις 8.00 μ.μ. (ακριβώς), Σοφοκλέους 1, 4ος όροφος, αίθουσα 416, Σεμινάριο Κοσμά Ψυχοπαίδη – Διαρκές Σεμινάριο Θεωρίας και Επιστημολογίας των Κοινωνικών Επιστημών.

Περίληψη: Το 1985, ο Ρόμπερτ Γκούντιν (Robert E. Goodin, γεν. 1950) εξέδωσε το βιβλίο *Protecting the Vulnerable: A Reanalysis of our Social Responsibilities*. Στο συγκεκριμένο βιβλίο, όπως και στο άρθρο του από το ίδιο έτος «Vulnerabilities and Responsibilities», ο Γκούντιν ισχυρίζεται ότι οι ηθικές μας υποχρεώσεις προς τους άλλους ανθρώπους δεν απορρέουν πρωτίστως από εθελούσιες επιλογές, όπως είναι οι υποσχέσεις ή οι συμβατικές δεσμεύσεις, αλλά από την τρωτότητά τους απέναντί μας. Η τρωτότητα αυτή συνιστά, κατά τον ίδιο, τη γενεσιουργό αιτία και το θεμελιώδες κριτήριο της ηθικής ευθύνης. Όταν ένα άτομο εξαρτάται από εμάς ή είναι ευάλωτο στις πράξεις και παραλείψεις μας, η ευθύνη μας απέναντί του προκύπτει όχι από εκούσιες δεσμεύσεις, αλλά από την ίδια την κατάσταση του. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του αυτόπτη μάρτυρα που βλέπει ένα παιδί σε κίνδυνο. Ακόμη και χωρίς προσωπική σχέση με το παιδί, εφόσον είναι παρών και έχει τη δυνατότητα να αποτρέψει τον κίνδυνο, φέρει ηθική ευθύνη να πράξει ανάλογα.

Επίσης, ο Γκούντιν προχωρά σε έναν κρίσιμο διαχωρισμό μεταξύ της ευθύνης για ανάληψη δράσης, δηλαδή του ποιος/-α οφείλει να προστατεύσει το ευάλωτο άτομο, και της αιτιακής ευθύνης, δηλαδή του ποιος/-α προκάλεσε την κατάσταση τρωτότητας ή εξάρτησης. Ο διαχωρισμός αυτός υποδηλώνει ότι η ηθική ευθύνη δεν εδράζεται κατ' ανάγκην σε προηγούμενη εμπλοκή ή υπαιτιότητα, αλλά στην παρούσα ικανότητα παρέμβασης. Δεν έχει σημασία ποιο άτομο προκάλεσε την κατάσταση, αλλά ποιος βρίσκεται στην καλύτερη θέση ώστε να ενεργήσει για την αποτροπή ή για την αποκατάστασή της.

Ο Γκούντιν επεκτείνει την ηθική ευθύνη πέρα από τα οικεία πρόσωπα, προς τους ξένους, τους πρόσφυγες και τις μελλοντικές γενιές. Η τρωτότητα των μελλοντικών γενεών απέναντι στις σημερινές επιλογές μας δημιουργεί ισχυρές διαγενεακές υποχρεώσεις. Παράλληλα, τονίζει ότι έχουμε ευθύνες και έναντι των μη-ανθρώπινων όντων, ιδιαίτερα των ζώων, λόγω της τρωτότητάς τους απέναντί μας.

Η ευθύνη εκτείνεται τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Ο Γκούντιν επισημαίνει ότι, όταν κανένα άτομο από μόνο του δεν επαρκεί για την προστασία των ευάλωτων, η κοινωνία οφείλει να οργανωθεί συλλογικά, κυρίως μέσω θεσμών όπως η πρόνοια. Ο ίδιος αντιλαμβάνεται το κράτος πρόνοιας ως τον κατεξοχήν θεσμό μέσω του οποίου οι κοινωνίες αναλαμβάνουν συλλογικά την ευθύνη προστασίας των ευάλωτων ατόμων (βλ. το κείμενο του Ρόμπερτ Γκούντιν, «[Vulnerabilities and Responsibilities](#)»).